

Οι Σλάβοι εγκαθίστανται στην Πελοπόννησο: στοιχεία και ιστορική αλήθεια (Σοφία Καυκοπούλου, υπ. δρ Θεολογίας-Μουσικός)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=166121>]

Επιστρέφοντας τώρα στην κανονική ροή των γεγονότων όπως τα περιγράψαμε μέχρι εδώ, να τονίσουμε πως συχνά υπογράφονταν συμφωνίες μεταξύ Βυζαντίου και διαφόρων σλαβικών φυλών, αφού δεν αποτελούσαν ενιαίο, συμπαγές έθνος. Μέχρι τις αρχές του 7ου αι., τίποτα δεν τους υποχρέωνε να εγκαταλείψουν την πλούσια γη τους, έτσι μόνο σε επιδρομές στόχευαν. Ας μην ξεχνάμε, πως δε θα μπορούσαν να προβούν σε γενικευμένη επίθεση, καθώς δεν είχαν στρατιωτική διοίκηση, αλλά βρίσκονταν ακαθοδήγητοι σε κάθε πολεμικό εγχείρημα. Κι αυτό, γιατί στην χώρα τους δε γνώριζαν το σίδηρο, οπότε ασχολούνταν με τη μουσική, τη γεωργία και την κτηνοτροφία και δεν είχαν καθορισμένη πολεμική οργάνωση. Τότε όμως, ήσαν οι Άβαροι αρχικά κι έπειτα οι Βούλγαροι, που επετέθησαν στα εδάφη των Σλάβων και τους υποδούλωσαν. Έτσι, εκείνα τα βόρεια φύλα κατέφυγαν για άσυλο στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, η οποία είχε συμφέρον να τους τοποθετήσει στις περιοχές που ερημώθηκαν λόγω του καταστροφικού λοιμού τού 767 όπως προείπαμε. Ο λοιμός εκείνος ήρθε στην Πελοπόννησο από τη Σικελία και την Καλαβρία, οπότε και οι Σλάβοι ήρθαν ως ανθρώπινο αντιστάθμισμα στην περιοχή.

Το Κάστρο του Ρίου. Πηγή: kastramoria.gr

Φυσικά, εάν οι ίδιοι οι Σλάβοι έρχονταν σαν κατακτητές, δε θα επέλεγαν σε καμμία περίπτωση να επιτεθούν ή ακόμη περισσότερο να ζήσουν στο Μωρηά που μαστιζόταν από τη φοβερή ασθένεια. Εάν ήθελαν έστω να επιτεθούν κάπου, θα κατευθύνονταν προς την Αργολίδα που είχε αποφύγει το κακό. Αλλά, ως γεωργοί που ήσαν, με τη θέλησή τους δε θα έφταναν στα απόμακρα όρη αλλά θα προτιμούσαν τις εύφορες πεδιάδες. Πώς λοιπόν να δεχτούμε ότι ήρθαν εισβάλλοντας στη βυζαντινή επικράτεια; Μάλλον η ίδια η Αυτοκρατορία τους χρησιμοποίησε, για να επανδρώσει τις ακατοίκητες περιοχές και να τους απομακρύνει βεβαίως από τα βόρεια σύνορά της. Κάποιους λοιπόν έστειλε στην Ασία, στο θέμα τού Οψικίου και στη Βιθυνία, κι άλλους στο Μωρηά. Αυτό δεν έδειξε να ενοχλεί τους Σλάβους, καθώς ήσαν συνηθισμένοι στο ν' αλλάζουν τόπο, ενώ τους έδινε ευκαιρίες για μεγαλύτερη ανεξαρτησία, μακριά από την αυστηρή κρατική εξουσία. Βέβαια, αυτό δε στάθηκε δυνατό, καθώς γνωρίζοντας εθνική διάσπαση, πολλές φορές οι επιμέρους ομάδες Σλάβων δεν είχαν καλές σχέσεις μεταξύ τους, ζούσαν και δρούσαν χωριστά. Δεν κατάφεραν ποτέ να δημιουργήσουν ενιαία δύναμη, τόσο μεγάλη κιόλας, που να μπορεί να δημιουργήσει εσωτερικό πλήγμα στην τεράστια Βυζαντινή Αυτοκρατορία, ή να ανάψει εσωτερικά μέτωπα σε διάφορες περιοχές, ούτως ώστε να τις αποκόψει από την κρατική διοίκηση, και να δημιουργήσει εστίες με σαφή εθνικό προσανατολισμό, που με τη σειρά τους να πιέσουν το Βυζάντιο για προνόμια ή γιατί όχι, για αυτομόληση από εκείνο.

Στο Μωρηά, μετά την ήττα τού 807, οι Σλάβοι, υπέστησαν πολλές οικονομικές κυρώσεις. Ήσαν στο εξής υποχρεωμένοι να συντηρούν τούς υπαλλήλους και απεσταλμένους τού Βυζαντινού Κράτους, πού διέρχονταν από την Πάτρα. Θεωρήθηκαν πάροικοι, και αφορίστηκαν στο μητροπολιτικό ναό. Η νίκη αποδόθηκε στη βοήθεια τού Αγίου Ανδρέα, στην εκκλησία τού οποίου παραχωρήθηκαν λάφυρα. Ο επίσκοπος τής πόλεως μάλιστα, ενώ ήταν μέχρι τότε βοηθός επίσκοπος της Κορίνθου, ανήχθη στη μητροπολιτική τάξη, προσδιοριζόμενος πλέον ως μητροπολίτης Αχαΐας. Θεωρήθηκε ανώτερος σε τιμή από τούς επισκόπους Μεθώνης, Λακεδαίμονος και Κορώνης.

Οι μεταρρυθμίσεις τού Νικηφόρου Α', συνετέλεσαν αποφασιστικά στην αφομοίωση τού πληθυσμού. Με εξαίρεση τις φυλές των Μηλιγγών και των Εζεριτών Σλάβων στην περιοχή τού Ταυγέτου, που διατήρησαν την εθνική τους ιδιαιτερότητα ως την Τουρκοκρατία. Αυτοί, μετά την αποστασία και την ήττα τού 807, προτίμησαν να αποσυρθούν σε βραχώδη όρη και διατήρησαν για πολύ καιρό τα ήθη και τα έθιμά τους, χωρίς να αφομοιωθούν από το κυρίαρχο ελληνικό στοιχείο ή από τα φραγκικά ήθη μετά την ίδρυση τού Πριγκηπάτου τού Μωρέως.

Όσον αφορά στον υποτιθέμενο εκσλαβισμό των γηγενών κατοίκων, δε συνίσταται εφ' όσον οι Σλάβοι δεν ήρθαν ως κατακτητές, καταστροφείς και ιθύνοντες μίας νέας τάξης πραγμάτων. Άφησαν στην περιοχή μόνο τη συμβολή τους στη δημιουργία ονομάτων για βουνά, ποτάμια, χωριά και είδη αγροτικής χρήσης, που χρησιμοποιούνται ακόμη και διακρίνονται σχετικώς εύκολα, λόγω της συνήθους καταλήξεως σε -τσα, -βα (π.χ. Καμενίτσα, Χαλανδρίτσα, Ζέρζοβα κλπ.). Κάθε άποψη σχετική με τον υποτιθέμενο εκσλαβισμό των κατοίκων τής περιοχής, εφ' όσον δεν εγκαθιδρύθηκε οποιοδήποτε καθεστώς διοίκησης, και εφ' όσον η χρήση τής ελληνικής γλώσσας στην Αχαΐα είναι αδιάλειπτη έως σήμερα, καταρρέει και εν μέρει εξυπηρετεί μόνο κάποιες ανθελληνικές στάσεις και όχι την ιστορική αλήθεια. Επιπροσθέτως, να τονίσουμε πως ακόμη και κατά την Φραγκοκρατία ή την Τουρκοκρατία, όταν όντως οι εγχώριοι κάτοικοι υποδουλώθηκαν, δεν παρουσιάστηκαν αλλοιώσεις στην γλώσσα, την θρησκεία ή τις παραδόσεις. Όπως, τέλος, γνωρίζουμε σαφέστατα, οι Σλάβοι στα μέσα τού 9ου αι., εκχριστιανίστηκαν από τούς Θεσσαλονικείς ιεραποστόλους Κύριλλο και Μεθόδιο και απέκτησαν γραφή, με τη χρήση τού κυριλλικού αλφαβήτου.

ΠΗΓΕΣ:

□ **Agathiae Myrinaei Historiarum, libri 5, Corpus scriptorum historiae byzantinae, Bonnae 1828.**

□ **Euagrius, Ecclesiastical History, εκδ. J. Bidez - L.Parmentier, The**

Ecclesiastical History of Euagrius with Scholia, Amsterdam 1964.

- **Θεοφάνης, Χρονογραφία, τ. Β' - Γ', εκδ. αρχιμ. Α. Κουστένης, Αθήνα 2010.**
- **Hieroclis, Synecdemus: accedunt fragmenta apud Constantinum Porphyrogennetum servata et nomina urbium mutat, Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana, Lipsiae 1893.**
- **Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος, Προς τον ίδιον υιόν Ρωμανόν, τον Θεοστεφή και Πορφυρογέννητον Βασιλέα, PG 113, 157-422.**
- **Μονεμβασίας Χρονικόν, εκδ. Ν. Βέης, Το περί τής κτίσεως τής Μονεμβασίας Χρονικόν, Αθήνα 1909.**
- **Μορέως Χρονικόν, εκδ. Π. Καλονάρος, Το Χρονικόν τού Μορέως, Αθήνα 1940.**
- **Nicholas Patriarch of Constantinople, Letters, Corpus fontium historiae Byzantinae, Washington 1973.**
- **Προκόπιος Καισαρείας, Ιστορία των πολέμων, εκδ. Βυζαντινοί συγγραφείς (Νέα Σύνορα), Αθήνα 1996.**
- **Theophylacti Simocattae historiarum, libri 8, Corpus scriptorum historiae byzantinae, Bonnae 1843.**

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

- **Βακαλόπουλος Α., Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τ. Α'- Η', 1961.**
- **Βακαλόπουλος Α., Καίρια θέματα στην ιστορία μας, 1990.**
- **Βακαλόπουλος Α., Ο χαρακτήρας των Ελλήνων. Ανιχνεύοντας την εθνική μας ταυτότητα, Αθήνα 2003.**
- **Γιαννακόπουλος Κ., Μεσαιωνικός Δυτικός Πολιτισμός και οι κόσμοι τού Βυζαντίου και τού Ισλάμ, (μτφρ. Π. Χρήστου), Θεσσαλονίκη 1993.**
- **Gibbon Ed., The decline and fall of the Roman Empire, Encyclopaedia Britannica, Chicago 1952.**
- **Zinkeisen J.W., Geschichte Griechenlands, Leipzig 1832.**
- **Θανασουλόπουλος Κ., Τα τοπωνύμια τής Αχαΐας ως ιστορικές μνήμες τού μεσαιωνικού εποικισμού της, Πάτρα 2007.**
- **Καραγιαννόπουλος Ι., Ιστορία Βυζαντινού Κράτους, τ. Β' (565-1081), Θεσσαλονίκη 1993.**
- **Карамзин Михайлович Николаи, История государства Российского, εκδ. Κ. Παπουλίδης, Η Ιστορία της Ρωσικής Αυτοκρατορίας του Νικόλαου Καραμζίνου στα ελληνικά: μεταφραστικές και εκδοτικές προσεγγίσεις, Θεσσαλονίκη 2012.**
- **Κορδώσης Μ., Η σλαβική εποίκηση στην Πελοπόννησο με βάση τα σλαβικά τοπωνύμια, 1981.**
- **Κυριακίδης Σ., Οι Σλάβοι εν Πελοποννήσω, Θεσσαλονίκη 1947.**
- **National Geographic, Κ. Παπαρρηγόπουλου, Ιστορία του Ελληνικού**

Έθνους, τ. 11.

- Νυσταζοπούλου- Πελεκίδου Μ., Σλαβικές εγκαταστάσεις στη μεσαιωνική Ελλάδα, Αθήνα 1995.**
- Παπαρρηγόπουλος Κ., Περί του εποικισμού Σλάβων στην Πελοπόννησο - απάντηση στην ανθελληνική θεωρία του Φαλμεράυερ.**
- Πρακτικά Συνεδρίου Προς τιμήν και μνήμην των Αγίων αυταδέλφων Κυρίλλου και Μεθοδίου των Θεσσαλονικέων, φωτιστών των Σλάβων, Θεσσαλονίκη 1986.**
- Σωτηρίου Στ., Έλληνες και Σέρβοι, Αθήνα 1996.**
- Ταρνανίδης Ι. - Ευαγγέλου Η., Μεσαιωνική γραμματεία των Σλάβων, ιστορία και διαχρονική εξέλιξη, Θεσσαλονίκη 2013.**
- Fallmerayer J. F., Περί τῆς καταγωγῆς τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, (μτφρ.Κ. Ρωμανός), Αθήνα 1984.**
- Χριστοφιλοπούλου Α., Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, τ. Β', Θεσσαλονίκη 1997.**